

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.

Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

DR. FRANCISZY LAJOS.

Társ szerkesztő:

DR. KASZALA JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 13 sz.

Hirdetések árai: Egy három hasábos petit sor ára 16 fill.

Többszöri közlésnél árkedvezmény. ::

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fillér.

A megoldatlan probléma.

Nyitra, máj. 25.

Két kimagasló helyen hozták szóba, illetőleg érintették legújabbán ismét a katolikus autonomia ügyét.

Az ország hercegprimása a Szent-István-Társulat közgyűlésén mondott nagyszabású beszédében felemlítette, hogy az autonomia, melynek megvalósítását néhai Fogarassy Mihály erdélyi püspök a Szent-István-Társulat tevékenységétől remélte, ma is hatvannégy év múltán csak *jámbor óhaja* a magyar katolikus egyháznak. Szándékosan mellőzte a hercegprimás annak a kérdésnek a szelölőztetését, vajjon kárára volt-e az egyháznak az autonomia halogatása, nem lett volna-e üdvösebb és célszerűbb a hitélet érdekeinek szempontjából, megalkotni ezt a szervezetet és azt a katolikus ügyek és érdekek gócpontjává tenni?

Erre a kérdésre csakugyan nehéz biztos feleletet adni, de más oldalról a viszonyokból kitetsző valószínűség szerint szabad talán megkockáztatni azt az állítást, hogy az utonomia megalkotásából, a kath. egyházra kár és hátrány nem háramlott volna, ennél fogva ha másért nem, hát az okulás

kedvéért mégis létesíteni kellett volna az önkormányzatot, habár csak a legkezdetelegesebb alakban is. Mert hiszen nincs az országban egyetlen egy olyan döntő tényező sem, a ki a kath. autonomiát akár a legfőbb kegyúr és az állam, akár a kath. egyház lényeges jogainak sérelmével akarná megalkotni.

Az állam jogainak körét az autonomia egyáltalában nem érinti. Az egész szervezkedésnél mindig csak arról volt és van szó, hogy azokra az anyagi, iskolai és személyi ügyekre, melyek ezidő szerint az egyházi főhatóságok és a főkegyúr jogkörében vannak, minő befolyás adassék a világi katolikus híveknek. Bizonyos mérvű jogi részesedésről van itt szó, mely sem az egyházi hatóságoknak, sem a főkegyúrnek a jogkörét nem szorítaná meg, hanem csak az ezen jogkörökhöz tartozó jogok gyakorlásának új módját és újabb szerveit állapítaná meg.

Az intézmények életrevalóságának bizonyítéka maga az élet, az ő mindennapi és sokoldalú tapasztalásával. Ha gyenge, erőtlén szervezetet adunk az autonomiának, bizonyos, hogy nem lesz belőle haszna az egy-

háznak, de káros hatása akkor sem lenne ennek az intézménynek, mert azok az erőhatások, a melyek jelenleg az egyházi ügyek intézésénél érvényesülnek, soha sem szünetelhetnek. Minél gyengébb lesz az autonomia, annál teljesebb lesz ezeknek a régi erőhatásoknak az érvényesülése. A legrosszabb esetben is tehát csak az következik be, hogy az autonomia nem viszi előbbre a kath. egyház ügyeit és érdekeit, de nincs okunk állítani, hogy azokat károsan befolyásolná.

Kevéssel a hercegprimás beszédje előtt, kath. autonomiánk ügyét szóvá tette az Akadémia elnöke is, *Berzeviczy* Albert, a ki első tudományos társulatunk közgyűlését megnyitó beszédében, báró *Eötvös* Józsefnek mint kulturpolitikusként jellemzésénél, kitért Eötvösnek a vallási kérdések terén uralkodott felfogására is s találóan jegyezte meg, hogy Eötvös várakozásai az egyházi autonomiák tekintetében illuzóriusak voltak.

Az izraeliták autonóm szervezkedését — mondja az Akadémia elnöke — belső meghasonlásuk mind eddig megghusította; a görögkeleti egyházak széleskörű autonomiájának

„A NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

A sólyomvári irodalom története.

Irta: **Csapkay Sándor.**

(Folyt.)

VI. John Dixon.

Gyöngy Menyhért, az újonnan választott sólyomvári követ nagyszabású tervekkel lépett a politikai élet forgandó szerencsés pályájára.

Első dolga volt leboosátkozni a közbizalom tisztas magaslátáról s felkeresni magányában Hold Ivánt, ujságírói sorsa szerény osztályosát, akihez a szellemi rokonság némi köteléke fűzte. A költő jelentékeny szerepet foglalt el jövődö terveiben, nem esoda hát, ha Menyhértben olyan emberre talált, akinél gyengédebb, elnézőbb, türelmesebb egész Sólyomvárott nem volt. Az előkelő barát a leg-hatalmasabb fegyvernek: a megértő szeretetnek álláspontjára helyezkedett, a költő minden óhaját teljesítette, ha azok saját érdekeivel nem ellenkeztek, ugyanígy fizetett vissza a költő, s ezen az alapon a két ellentétes jellem rövid idő alatt szívélyes barátságba jutott.

Menyhért úr barátsága nem volt teljesen híjával a személyi érdekeknek. A Közérdek

sportszerűen támadta az új követet, legérzékenyebb pontjain sebezgette, míg végül felbőszült s nagy elfoglaltságára való hivatkozással ajánlatot adott a költőnek egy hetilap alapítására. Ámde a költő ismételen visszautasította az ajánlatot s egy bizalmas pillanatában megvallotta barátjának, hogy nem érzi magát biztonság Káldorék bosszújától.

Hetek multak el e vallomás után, midőn hirtelen szenzációs meglepetés érte a költőt: Gyöngy Menyhért egy hórihorgas, athléta természetű négert hozott haronfogva hozzája. A vendég testén kifogástalan, fekete ruha simúlt, mosolygó ajkai mögül vakítóan villogtak hófehér fogai.

— John Dixon úr, a Haward-cirkusz volt erőművésze, Haladás c. lapom *felelős* szerkesztője — mondá Menyhért a költőnek.

— Dixon úr, — folytatta azután — bemutatam önnek szerkesztőtársát, Hold Iván óda- és dalköltőt, szeretett barátomat. Kívánom, hogy a testvéries barátság, a kartársi együttérzés elválaszthatatlanul fűzze össze önöket közös eszméink és érdekeink védelmére.

A néger nevetve közeledett a költőhöz, felkapta s úgy szorította kebelére, hogy minden esontja megropogott tőle. Azután jobb

vállára ültette, meghagyta neki, hogy kapaszkodjék erősen a hajába s cirkuszi mutatványokba kezdett. A követ ezalatt nyugodtan cigarettázott a karosszéken.

— Vállalja a megbízást, vagy nem? — kérde a laptulajdonos az első szünetnél.

— Vállalom — felelte a szédülő költő.

— Hurrah! — ordította a néger s vállának egy rántásával feldobta, majd karjával elkapta a költőt.

— Ezt már szeretem! A jövő héten megjelenik az első szám. Ha baj lesz, itt van Dixon úr.

Tényleg meg is jelent a *Haladás* első példánya pazar kiállításban, John Dixon és Hold Iván szerkesztésével. A díjbirkózó (mert az is volt) csak törve beszélt ugyan magyarul, semmi erdemleges szellemi munkát nem végzett, de mindenüvé elment a költővel és sehol sem hagyta magára. A néger megjelenése eseményszámba ment a kis városkában, utánuk néztek az utcán s állandóan népes gyermekserég kísérte nyomdokaikat. Hold Ivánnak kezdetben kellemetlen volt az állandó exotikus kísérs. Segíteni azonban nem tudott magán, mert a néger nemesak hogy nem tágitott, hanem rémesen kiabált, ha a költő távozásra szólította

megalapozásánál teljesen megfeleltek ezen egyházak magyar híveinek érdekeiről. Végül a katolikus autonomia, melyet Eötvös oly könnyen megvalósíthatónak tartott, még ma is mint *megoldatlan probléma* áll előttünk.

Berzeviczy sem megy tovább magának a ténynek megállapításánál, hogy a kath. autonomia ügyét mind-ezideig nem sikerült nyélbe ütni.

De a magyar katolicizmus ennél a ténynél meg nem állhat. El sem gondolható, hogy az autonomia kérdését most már, olyan hosszú vajúdas után a napirendről egyszerűen le lehetne venni. Ezt különben az illetékes tényezők közül senki sem akarja, mert mindenki érzi, hogy a míg ez a kérdés meg nem oldatik, addig a katolikus egyházzal kapcsolatos választás politikai ügyeket nem lehet a nyugodt fejlődés medrébe terelni.

A kérdéses ügy nagy nehézségei még mindig fenforognak és nem is lehet remélni, hogy ezek a nehézségek egyhamar le lesznek győzhetőek. De ez a körülmény csak azt parancsolja, hogy lassan, óvatosan vigyék előre az ügyet, semmikép sem indokolja azonban a megállást és az anynyit vitatott kérdésnek ismét hosszú időre, évtizedekre való elhalasztását.

A jogi és társadalmi intézmények alkotásánál ritkán sikerül egyszerre bevégzett tökéletességű művet létesíteni. Kezdetben ezeknek az intézményeknek csak mintegy a váza van meg, a melyet azután fokozatosan kiépítenek, fejlesztenek mindaddig, a míg az intézmény teljesen meg nem felel rendeltetésének. A kath. autonómiát is ezen kipróbált elv szerint lehet csak megszervezni. Kezdetben ez a szervezet csak szűk jogkörben mozoghat, de azután fokozatosan bő-

vülhet és megszerezheti magának a teljes hatáskör minden jogát.

A főszempont, a melyre a szervezésnél a legnagyobb súlyt kell fektetni, arra irányul, hogy az első, kezdetleges autonomiai keret megalkotásánál ne tétessék *lehetetlenné* ennek a keretnek a *tágítása*, fokozatos szélesítése. Életképes intézménynek kell lennie az autonómiának, ilyen pedig akkor lesz, ha hatáskörének a bővítésében sem tételes törvény, sem szervezeti jogszabály nem fogja akadályozni.

Egy ilyen kezdetleges szervezeti autonomia persze hogy ki nem elégítene a katolikus közvéleményt, de hiszen nem is azért alkotnánk meg ezt a keretet, hogy befejezett munkát végezzünk, hanem hogy megtegyük az első gyakorlati lépést a teljes mű felé és az életképes szervezetekben rejlő erővel sietessük az egész önkormányzati jogkört felölelő szervezet létesítését.

Egészséges irány az ifjúsági sportban.

A tanuló ifjúságnak a szabadtermészet ölére való vezetése, erdőn-mezőn való foglalkoztatása és szórakoztatása mindig kitűnő nevelő eszköznek bizonyult a tanulók testi és szellemi fejlődésének előmozdítására.

Ezt célozták a régi egyszerű majálisok, melyeknek kezdetleges, pátriarchális multságán ma már csak nevetni tud az az ifjúság, mely majális kirándulás fejében robogó gyorsvonatokon három-négy napig éjjel-nappal utazik, városokat, országokat jár be, végig rohan muzeumokon, gyár- és ipartelepeken, hatalmas nagy városoknak olyan látványain, amelyeknek csak kissé tüzetesebb megsejtelésére napok kellenének s azután megtörve, kábult fejjel, kifárasztott lélekkel visszatér az intézet falai közé, hogy folytassa az évvégi erős tanulást, melytől a három-négy napos száguldozás alatt a legalaposabban megcsömörlött.

A szabadtermészet megkedveltetését célozták azok a kirándulások és társasjátékok, amelyeket a régi középiskola tanárai az erdők és völgyek mélyén, a dombok síkságain ren-

deztek és amelyekben az ifjúsággal ők maguk is részt vettek.

Ezek helyébe ujabban a foot-bal, a katonai képzés, a céllövészet, a vívás, a szertornázás lépett, amelyek talán jobban fejlesztik az izomerőt, mint a régi botanizálás, bogarazás és nagy virtussal űzött méta, de nem nyújtanak alkalmat az ifjúnak a nagy természet szabad levegőjén való mozgásra, amely pedig egészségi és léleknevelési szempontból is pótolhatlan szükségesség.

Azért örömmel kell üdvözlőnünk a legújabb diák-sportot a *eserkészettel*, amelynek ma már körülbelül 700 középiskolai ifjú hódol, habár az új intézmény még csak most kezd ismeretessé válni az országban.

A *eserkész-fiúk* csapata egy valóságos sportklub, amelynek külön alapszabályai és igen szépen kodifikált törvényei vannak, az úgynevezett *eserkész-tízparancsolat*. A csapat tagjai kényelmes egyenruhát viselnek s télen át a tornatermekben gyakorolják magukat azokban a mozdulatok- és tennivalókban, melyekkel nyáron — vagy télen is tűrhetőbb időben — a hegyek erdőseit barangolják be.

A barangolás nem céltalan és fegyelmezetlen járkálás, ellenkezőleg nagy megfigyelést, óvatosságot, ügyességet és szellemi összerakodást feltételező kutatása a természet kincseinek, sajátosságainak és titkainak. Járkálás közben botanikát, ásványtant, természetrajzot tanulnak, átkelnek az útjukba gördülő akadályokon, egymásnak kölcsönösen támogatást, segítséget nyújtanak, megszokják az időjárás szeszélyeit, csoportokra oszolva célokat tűznek magok elé, melyeknek elérésére közös erővel törekcsenek. Megtanulják a mentés és gyors segélynyújtás módjait s a legszigorúbb következetességgel alkalmazzák a bajtársi szeretet és összetartás elvét: Mindenki egyért és egy mindenkiért.

Csupa nemesség és lelki előkelőség nyilvánul meg kódexüknek (*eserkész-tízparancsolat*) az elveiben is. A *eserkész-fiú* hű királyához, hazájához, vallásához; másoknak szívesen nyújt segítséget; mértékletesen él; tiszteli feljebbvalóit; tiszta gondolataiban és érzéseiben, testben és lélekben stb.

Szóval egy olyan ifjúsági sportintézmény ez, amelyről lehetetlen a legnagyobb elismeréssel nem nyilatkozni. Az angoloktól vettük át ezt is, mint a foot-balt, de míg ez csak testedző és ügyesítő, legjobb esetben még figyelemfejlesztő eszköz is, addig a *eserkész*

fel. Kiderült, hogy szerződéses kötelezettsége van arra, hogy a költőre vigyáz s biztosíték-összege elvesztésének terhe alatt köteles megakadályozni minden tettlegességet.

Dixon úr mindjárt a bemutatkozás napján elment a költővel a Hektor-kávéházba, odalépett Káldorék törzsasztalához, hogy bemutatkozzék a Közérdek szerkesztőségének. A lábbadozó Káldorral fogott elsőnek kezét, de azután már nem beszélhetett vele, mert a félelmetes férfiú a kézzorítás után ész nélkül szaladt kifelé, még a kalapját is benn hagyta. Asztali szomszédja, Sámson a történetek láttára egy merész kanyarulattal a billárdasztal túlsó felére tévedt s mintha valami fontos mondani-valója volna, sietve menekült sógora után. Dixon utána sietett, elébe került, feldöntötte az ajtónál a billárdasztalt s elfödte vele az ajtót. Sámson a sarok felé hátrált s halványan nézett fekete kollégájára.

— John Dixon, a Haladás felelős szerkesztője — szölt a néger s meghajtva magát, kezét nyújtotta Sámsonnak. Ez azonban — elég udvariatlanul — zsebébe mélyesztette jobbát s féloldalt fordulva egyre jobban hátrált a sarokba. Dixon hangos kacagással követte a menekültöt, mire ez segítségért kezdett kiabálni.

A kávéház vendégei azt hitték, verekedésről van szó s nem lévén fölösleges idejük a tanuskodásra, a másik ajtón kirohantak az utcára, nagy lármával csoportokba verődtek s az utca másik oldaláról, tisztes távoból nézték a fejleményeket. De Dixon tovább nem erőszakolta az ügyet, mert Hold Iván is a menekülőkkel tartott s már-már eltűnőben volt az egyik utca sarkán. A néger utána sietett, a vendégek visszatértek az asztalokhoz s folytatták a mulatságot. Sokan meg is jegyezték, hogy mégis csak becsületes ember lehet az a néger, hogy nem emelte el az asztalokon maradt kártyakasszákat. Bezzeg nem úgy történt az emlékezetes Shakspeare-estélyen, mikor még a kártyasztalokat is felborították a menekülők!

Káldor másnap bepölyözött kézzel járt s nagyon panaszkodott, hogy a reuma újból kinozza, pedig hol van még a tél! Dixont pedig páratlan figyelem és udvariasság fogadta az egész vonalon.

Mindez nyomtatásban már a Haladás első példányában megjelent, szépen kiszínezve, John Dixon aláírásával. A címlapon a lap programja foglaltatott, mely oda irányult s arra kívánt legtöbb gondot fordítani, hogy „az igazság és pártatlanság körén belül maradó szabad szó-

lásjog a kellő védelmet megtalálja.“ S el kell ismerni, hogy az új lap tényleg magasabb színvonalon mozgott, mint idősebb társa. Az egész lapot Hold Iván csinálta, aki akkorára megvált Malomszeghyéktől s pártfogója jóvoltából kenyérkeresetté tette önmaga számára a hirlapírást. Dixon az első számban felhívást is tett közzé, hogy a Káldortól kezdett, de később részvétlenség folytán megszünt sportegyletet új életre kellene kelteni, mert „legnagyobb áldás a jó egészség, legnagyobb kincs az egészséges izomzat.“

Dixon úr megjelenése új irányba terelte az irodalmat. Hold Iván az új korszakot „a humanizmus kora“ néven emlegette irataiban s a gondolkodók igazat adtak neki. Nemesek az irodalmi viszonyok magukban, de a közélet színvonala is emelkedett s a szellemi élet terén az eleven felpezsdülés jelei mutatkoztak. Erőszakoskodásra a négerrel szemben gondolni sem lehetett: borzasztó karjaiból, esontos ökléből a halál hidegsége sugárzott ki, ha kezét valakire felemelte.

A Vakares—Káldor-féle társaság, mely a társadalmi életben a legfőbb tényező szerepét vitte, eddig csak megfélemlítéssel és korcsmai verekedések rendezésével tartotta fenn tekin-

a testi ügyesség és ruganyosság fejlesztése mellett még a lelki nevelésnek is kitűnő eszköze.

Az új sport remélhetőleg rövid idő alatt teljesen megfogja hódítani középiskoláink ifjúságát.

A felvidéki népgyűlés. Szemerecsányi György a nyitrai székelykerület orsz. képviselője f. hó 18-án Szkaecányban beszámoló beszédet mondott, melyen a községbeli és vidéki választók impozáns nagy számban jelentek meg. A képviselőnek az egész politikai helyzetre kiterjedő beszédét zajos tetszéssel fogadták. Nagy óvációkban volt része *Kelcsényi* Béla t. kanonok, szkaecányi plebánosnak, a ki a választóközönség nevében üdvözölte a népszerű képviselőt, úgyszintén lelkes tünnetéssel esatlakoztak a választók a Szemerecsányi kíséretében volt *Bartos* János orsz. képviselő és dr. *Jórárt* Illés budapesti ügyvéd tartalmas beszédjeihez.

A szkaecányi beszámoló beszéd kitűnő előkészítésül szolgál a június hó 15-én Kínorányban rendezendő nagy népgyűléshez, mely iránt az egész Felvidéken szokatlan érdeklődés nyilatkozik meg. A közelebb fekvő helyekről zászlók alatt sorakozva jelennek meg a résztvevők, a kikhez esatlakoznak a távolabbi vidékekről érkező választók, úgy hogy a felvonulás, már külső arányaiban is hatalmas benyomást fog kelteni.

A kormány lába alatt inog a talaj, mindig újabb panama-mocsarak nyílnak alatta, melyekben végre is meg kell fulladnia a jelenlegi politikai rendszernek, mert bárminő romlottak is a közviszonyok, az még sem lehetséges, hogy szennyvíztől alámosott alapokon nyugodjék az ország kormánya és uralkodó politikai rendszere. A kínorányi népgyűlés ennek a feladatnak erőteljes kifejezést fog adni.

A szakolczi internátus.

Saját tudósítónktól.

A szakolczi kir. kath. főgimnáziummal kapcsolatos ifjúsági segítőegyesületnek f. hó 15-én volt rendes évi közgyűlése a főgimnázium tanácskozó termében, *Franzen* Alajos ny. főgimn. tanár elnökletével.

A közgyűlés az internátussal kapcsolatos ügyeket tárgyalta le, megválasztotta az internátus igazgatóját s megállapította az állammal és apáékkal kötendő szerződés főbb pontjait.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az elmúlt iskolai évi számadások meg-

vizsgálására került a sor, mely után élénk vita fejlődött a kiadások egyik tétele miatt. Az egylet közgyűlése ugyanis két évvel ezelőtt 300 kor. évi jutalomdíjat szavazott meg a tanári kar azon tagjai részére, akik a főgimnázium bejáró tanulóira az előadási időn kívül felügyelnek, mert e tanulók délután 12—1 órától 5 óráig, a pozsonyi vonat indulásáig az intézeti igazgatóság rendelkezéséből kötelesek voltak a főgimnáziumnak erre a célra kijelölt helyiségében tanári felügyelet alatt tartózkodni.

A számadások egyik felülvizsgálója, *Kurinsky* Ferenc áll. tanító felszólalásában kifogásolta, hogy a segítőegyesület vagyonából, mely kizárólag a szegény tanulók felségítésére fordítandó, ezt az összeget egy más cél érdekében elvonják s kívánta, hogy a felügyelet kiadásait a bejáró tanulók szülei révén, akiknek elsősorban érdekük, hogy gyermekeik felügyelet alatt legyenek, fizetessék vissza az egyesületnek. A közgyűlés nem határozott az indítvány felett s így a kérdés a jövőre nézve még eldöntetlen. A felszólaló hivatkozott más városok intézeteire s nyílt kérdésnek maradt a könnyen kiélesedhető ügy, mely felboríthatja a komoly és nagyszabású feladatok megoldásának küszöbén álló egyesület békéjét.

Nekünk az egész dologról csak két megjegyzésünk van. Egyik az, hogy a tanítási időn kívül való felügyelet s a bejáró tanulók be- és kikísérése semmi esetre sem lehet a tanárok *hivatalos* kötelessége, ennél fogva teljes joggal megkívánhatják, hogy ebbeli fáradságukat külön díjazzák, amit különben maga a felszólaló is készséggel elismert. A másik az, hogy ugyanez mindegy lehet a felügyelő tanár uraknak, hogy kitől kapják a díjazást s az is bizonyos, hogyha sikerülne a főgimnáziumi igazgatóságnak engedélyt kapni a fűzőhatóságtól arra, hogy a bejáró tanulók szüleitől mérsékelt havi díjakat szedjen, annyival többet áldozhatna az egyesület az internátus áldásaiból egyéb okokból kizárt, de segítségre érdemes tanulóira. Meg lehetne legalább kísérlelni a megoldás ezen módját. Ha már napirendre került az ügy, az egyesület érdeke volna, hogy az elnökség a főgimnázium igazgatóságával egyetértve valamely alkalmas és megnyugtató elintézésrel elsimítaná a támadt ellentéteket.

A két megüritült választmányi tagságot a közgyűlés a Szent-Ferencendi zárda és Collegium Seraphicum mindenkor elöljáróságával töltötte be.

A napirend következő pontja az interná-

tus átvételére vonatkozó szerződés volt. A közgyűlés *Resch* Aurél dr. főgimn. igazgató indítványára kimondotta, hogy kérni fogja az államtól az államköltségen épült új épület átadását, az internátus teljes felszerelését, a felszerelés pótlására előbb nagyobb, s később kisebb évi átalányösszeget, a világításról, vívről, fűtésről való gondoskodást. Kérjék, hogy az állam fizesse az internátus igazgató-gondnokát évi 1200 k.-val, bizzon meg 2 tanárt az internátusi teendők végzésével s adjon évi költséget a tatarozásra. Ezzel szemben az egyesület jogokat biztosít a közoktatásügyi kormánynak az internátus fölötti felügyeletet s a személyi ügyeket illetően. A közgyűlés az indítványhoz hozzájárult.

Ezután *Varannai* István főgimn. tanár az internátusi szabályzatot mutatta be. E szabályzat az erzsébetvárosi áll. internátus szabályzata nyomán készült, az adott viszonyoknak megfelelő módosításokkal. Az internátus Szakolcza város nagynevű szülöttjéről, az egyesület egyik legnagyobb jótétéről, Magyarország hercegprímásáról, dr. *Csernoch* Jánosról *Johanneum*nak fog nevezettni. Ügyeit a közgyűlés által választott s a vallás- és közoktatásügyi minisztérium által megerősített „gondnok” vezeti. Ő intézi az anyagi ügyeket, ellenőrzi az élelmezést s kezeli a vagyont. A gondnok a főgimnázium rendes tanárai sorából választandó s heti 12 órai tanításhoz többre nem kötelezhető. Alája van rendelve a 2 felügyelő tanár, akik együtt étkeznek a növendékekkel, a közös tanulás idején velük vannak, szükség esetén nekik tanulmányaikban útmutatást adnak s naponta felváltva sétára viszik a növendékeket. Tanári fizetésükön kívül teljes ellátást kapnak s heti 6 órát tanítanak a főgimnáziumban. Az intézeti orvost, aki hetenkint 1-szer köteles a tanulók egészségi állapotát megvizsgálni, a VKM. bizza meg tisztségével.

Az internátusban elsősorban vagyontalan, jó előmenetelű és jó magaviseletű tanulók nyerhetnek elhelyezést. A megüresedett helyekre az egylet választmánya minden év júniusának első felében pályázatot hirdet. E helyen, a vándordíjak gyanú csapatára s a környéken lakó szülőkre való tekintetből tanácsos lett volna kiemelni, hogy a megyebeli szülők gyermekei elsőbbséggel bírnak. A folyamodványok a választmányhoz címezve a főgimn. igazgatónak adandók át. A felvételt az igazgató és a gondnok ajánlatára a választmány végzi. Az ellátási díj újabban évi 500

télyét s bottal és pofonokkal intézte el a felmerült nézeteltéréseket. A Haladás azonban teljesen lejáratta ezt a rendszert, mert nap-nap után a legesipősebb támadásokat intézte Vakaresék ellen s bírálat tárgyává tett mindent, ami kifogásolni valót talált. S tette mindezt anélkül, hogy Dixont bárki is meg merete volna támadni, pedig sokszor volt puskaporos tőle a levegő. A megtámadottak előbb dúltak-fúltak mérgükben, azután mindent megkíséreltek, hogy a négyt Solyomvárról eltávolítsák, de ez sem sikerült s végre is ők únták meg a folytonos hercehureát, levetették mogorva ábrázatukat, a koresma sarkába, a kópólada szomszédságába szépen letették a botot, mellyel Hold Ivánt örökös fenyegették s Vakares egyik felkőszöntőjében büszke nyomatékkal hangoztatta, hogy ők valamennyien művelt úriemberek.

A halálos ellenségek békejebbot nyújtottak egymásnak s egy szüreti mulatságon Vakares pertu poharat ivott a Haladás fekete szerkesztőjével. Hold Ivánt tárt karokkal üdvözölték Vakaresék körében s nem vették tőle többé személyük ellen irányuló célzásnak, ha néhanapján rosznak találta a kávé a Hektor-kávéházban. Okos és ügyes viták indultak meg

a solyomvári közelet mindenféle kérdéseiről, a győzelemért való verseny megacélozta a küzdő felek akaraterejét, érdeklődni, olvasni, tanulni, szellemi életet élni kezdtek az emberek, mindenki legjobb tehetségeit vitte a harcba s mindebből végeredményében mindenkinek csak haszna volt s legtöbb épen a köznek. Igaz, hogy egyéb jót sem tett Gyöngy Menyhért, mint hogy a feketeképi szerkesztőt Solyomvárra hozta, de ezzel adta meg az első komoly lökést a haladásnak s lekötölte érte magának az okosabb emberek háláját.

Igaz, hogy maga az irodalom nem sok eredményt látta a fellendülésnek. A Közérdek következetes kitarással támadta a honatyát, de szava egyre jobban kezdett hasonlítani a pusztában kiáltó szavához, amelyre senki sem hallgat. Érvölgyi sebzett szívvel vonult magányába a bukás után, még a társas érintkezést is megszakította Káldorékkal s ismételtlen ügyetlen embereknek bélyegezte őket a legnagyobb nyilvánosság előtt, mert kizárólag tehetetlenségüket tartotta bukása okozójának.

Munkatársaik a reáliskola felsőbb osztályú szerelmes tanulóinak sorából kerültek ki s gonosz kezek sokszor megtették, hogy verseiknek válogatott részleteit a fővárosi élelapok

hasábjain leköztölték. Káldor és Sámson sorsára bízták a pusztuló árvát, látták, hogy a vállalat többé nem életképes s szorgalmasan végezték előtanulmányaikat egy építendő gőzfűrészteléhez. Lipschitz volt az eszme felvetője és nyelbeütője s ékesszólásának sikerült keresztülvinnie, hogy a két szerkesztő végleg belátta nélkülözhetőségét az irodalom terén, megszüntették a lapot s egy előkelő fordulatot üzembe hozták megrendelésekkel a roska-dásig megrakott fűrésztelüket.

A Haladás még egy ideig tengődött, de az ő napjai is meg voltak számlálva. Fennállása hatodik hónapjában feloszlatták a képviselőházat s Hold Ivánhoz távirati parancs jött a laptulajdonostól, hogy utazzek azonnal Gyergyóremetere s további intézkedésig legyen munkatársa az ottani helyi lapnak. Gyöngy Menyhért a gyergyóremetere kerületet szemelte ki magának s ebbeli szándékát egy udvarias hangú levélben bejelentette Érvölgyinek is. A parancs épen jókor jött, mert épen akkor szakadt Hold Ivánra az egész szerkesztés s még egészségesebb felelősség. Épen harmadik napja múlt annak, hogy Dixon úr megszóktatta Káldorét, a város legszebb asszonyát, akit a zsúron ismert meg. A szökevényeknek nyomuk

k.-ban állapított meg. Bejáró tanulók mérsekelt díjért ebédet kaphatnak, a gondnok beleegyezésével.

Gondnokká a közgyűlés egyhangulag *Varrnai* István tanárt választotta meg, elismerni akarván ezzel lelkes ügybuzgalmát, mellyel évek óta az egylet vagyonát kezeli. A megválasztott gondnok személye ellen nincs ugyan semmi kifogás, s komoly ellenjelöltről sines tudomása senkinek, minthogy azonban megválasztásának jogát a közgyűlés magának tartja fenn, helyénvaló volna, hogy e megbízás ne életfogytiglan, hanem csak meghatározott ideig, (pl. 5-6 évig) tartson, melynek eltelte után az illető újból megválasztható. Semmi értelme nincs annak, hogy az egyesület ezen jogát esetleg évtizedekre feladja. A gondnok ügyis az intézet rendes tanárai sorából kerül ki, akiknek a gondnokság csak mellékfoglalkozása, melynek formális állandósítása felesleges. Ilyen körülmények között az egyesület belátható időre egészen lemond a felügyelő személyzet megválasztásának minden jogáról annál is inkább, mert a szervezeti szabályzat teljesen a minisztérium akaratára bizza, hogy a másik két felügyelőt az intézet tanárai közül választja-e vagy új embereket küld-e a főgimnáziumhoz az internatusi teendők ellátására. A közgyűlés a tervezetet tudomásul vette.

Sorra került ezután az apácákkal kötendő szerződés, mely e lap hasábjain már ismertette volt. A Szent-Keresztről nevezett irtalmas nővéreknek az egylet a gondnok útján a jelentkező tanulók számához képest elszámolás kötelezettsége mellett oly havi átalányösszeget fizet ki, hogy abból a tanulókat a szükséges élelemmel (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna, vascsóra) és ellátással (mosás, tisztogatás, stb.) elláthassák. A eselédeket az apácák fogadják fel, de bérüket az egyesület fizeti.

Végül a közgyűlés megadta az egyesület elnökének a felhatalmazást a szerződés aláírására, üdvözlő iratot intézett a primáshoz s tanácskozárait a szerződések létrejöttéig elhalasztotta.

Ujdonságok.

Értekezlet. A *Nyitra* megyei Néppárt f. hó 27-én délután 1/27 órakor Nyitrán, lapunk felelős szerkesztőjének lakásán (Papnevelde u. 13. sz.) értekezletet tart, melyre a párttagok tisztelettel meghívattak.

Nyitrán, 1913. május 23-án.

Az elnökség.

veszett, de Hold Ivánt fényes búcsúbanketten búcsúztatták el s Vakares fogata vitte ki az állomásra.

Érvölgyi álmai most már teljesültek, de hajh, mi haszna, mikor az irodalmat végleg megfojtotta Solyomvárott a kegyetlen üzleti érdek! Vakares maga is panaszkodott a költő előtt a búcsúlakomán s elkeseredve mondá: „Sem Közérdek, sem Haladás, — semmi! Maholnap, ha egy kis botrány kell, a szomszédba kell menni a solyomváriaknak. Pedig mit ér az élet botrány nélkül!”

Igaza volt: azután, hogy a Hold Iván vasúti kalauza jelt adott vonatának az indulásra, már csak a Hold Iván sápadt arcán jelentette egy elhalványodó forradás, hogy Solyomvárott valaha irodalom járta. Ez volt az egyedüli maradandó emlék a nagy harcából, a többi gyors ütemben szaggatta szét a jóforgalmú üzletek kiszolgáló népe s ha majd újra irodalom leszen Solyomvárott, a bátor úttörő joggal nevezheti magát elsőnek. No de meg is fogja érdemelni ezt a csekélyke dicsőséget!

Úrnapja. A múlt hét elején beköszöntött esős időjárás az úrnapra is kiterjesztette borús palástját. Összegomolyodott fellegek vonultak át az égbolton az ünnep reggelén, a hegyek felett sötétkék fátyol lebegett. Később az eső is megeredt, de rövid próbálkozás után elállt s a megszakadozott felhősátoron keresztül nyári napsugár bukkant ki, mely bár csakhamar újra eltűnt, szelid derűjét az úszó felhőkön át is árasztotta, úgy hogy az ünnepi körmenetet zavartalanul lehetett megtartani.

A székesegyházban a pontifikális nagy misét *Jeszenszky* Alajos prelátnak, püspöki helynök végezte, a ki a körmenetet is vezette. Az egyletek és a tűzoltóság testületileg jelentek meg az ünnepélyen.

Ma az alsóvárosban lesz ünnepi istentisztelet s utána körmenet, melyen a zenét az érsekújvári vasúti zenekar fogja szolgáltatni.

Püspökünk bérmaútja. Gróf *Baththyány* Vilmos megyés püspök úr a múlt héten Trencsénmegyében bérmált. Ez alkalommal azokon a plebániákon osztotta ki a bérmálás szentségét, a melyekben a szertartás a múlt évben a főpásztor közbejött betegsége miatt elmaradt. A püspököt a hívek és a helyi hatóságok mindenütt ünnepélyesen fogadták, bár a nagyobb arányú fogadtatást a főpásztori látogatásnak szoros egyházi jellegére való tekintetből mellőzni kellett. Az egyházmegye népesebb plebániái közül ez alkalommal illavát, Máriatölgyest és Hólakot látogatta meg. Ez utóbbi helyen *Kútvaszer* István és dr. *Bartossik* Antal apátkanonokok is megjelentek a főpásztor üdvözlésére.

A püspök úr f. hó 23-án érkezett vissza székhelyére.

Személyi hír. *Kondor* István apátkanonok, a nyitrai székeskáptalan dékánja f. hó 26-án négy heti kúrára Karlsbadba utazik. Távolléte alatt a székeskáptalani gazdasági felügyelőben *Kútvaszer* István apátkanonok fogja őt helyettesíteni.

Az „Alkotmány” a vármegyei közgyűlésen. *Beniczky Ödön* cikke. A nyitrai számbokrési kerület orsz. képviselőjének *Szmracsányi* Györgynek f. évi április hó 20-án Nyitánovákön és Felsővesztényben tartott beszámoló beszéde után, melyet a jelen volt közigazgatási hatóság karhatalommal zavart meg, *Beniczky* Ödön volt orsz. képviselő, a ki szintén részt vett a beszámolón és szentanuja volt az ott lefolyt jeleneteknek, az *Alkotmány* apr. 23-iki számában szóvá tette a nyitrai megyei közigazgatási állapotokat.

A cikk megtette hatását, *Szmracsányi* azóta zavartalanul folytathatta beszámoló körútját, a kirendelt közigazgatási közegek nem merték sem őt, sem a népet bántani. Ez a körülmény eléggé igazolja, hogy cikkben kifejezésre jutott felháborodás a jogérzésnek súlyos megsértéséből keletkezett. Ennek ellenére a munkapárti bizottsági tagok állást akarnak foglalni a közlemény ellen a f. hó 28-án tartandó tavaszi közgyűlésen, melynek 31-ik pontja így hangzik:

Alispáni előterjesztés az Alkotmány című napilapban a vármegyei tisztviselői kara ellen intézett támadás tárgyában.

Minthogy az ilyen támadások ellen a leg-hathatósabb orvosság s egyúttal a legbiztosabb óvszer a törvénytisztelő, becsületes közigazgatási eljárás, joggal reméljük és elvárjuk, hogy az alispáni előterjesztés a következőket fogja tartalmazni:

Mondja ki a közgyűlés, hogy

1. a vármegye közönsége a központi és járási tisztviselőktől, mint a polgárok jogainak és szabadságainak törvényes oltalmazóitól megköveteli, hogy pártkülönbség nélkül a vármegye minden polgárának személyi és politikai jogait feltétlen tiszteletben részesítsék;

2. rosszalja azon közegek eljárását, akik ez évi április hóban *Szmracsányi* György képviselőnek a nyitrai számbokrési kerület több helyén tartott képviselői beszámoló beszédét minden törvényes ok nélkül karhatalommal megzavarták, a további intézkedést pedig arra

az időre halasztja, a mikor az ellenük folyamatba tett bünyfenítő eljárás befejezést nyer;

3. minthogy az ellenzéki pártállású választók üldözése igazságtalanságokra s ezek révén a közhatósági tekintély aláadására vezet, a vármegye közönsége szigorúan megtiltja, a tisztviselőknél, hogy a népet ilyen okokból zaklassák és keserítsék, egyben pedig kötelességüké teszi, hogy a nép és a hatóságok közötti jó viszonynak a helyreállítására törvényes bánásmód által a maguk részéről is törekedjenek.

Nem szenved kétséget, hogy az alispáni előterjesztést, amennyiben az említett rendelkezéseket fogja tartalmazni, a közgyűlés egyhangulag teszi magáévá.

Kinevezés. A pénzügyminiszter *Martinsák* László újvárosi lakost ideiglenes minőségű segélydíjas adóhivatali gyakornokká a escaei adóhivatalhoz kinevezte.

Az igazságügyminiszter *Michalusz* Gusztáv escaei járásbírói irnokot jelenlegi állomáshelyén irodatisztte nevezte ki.

A pozsonyi ítélőtábla elnöke *Palásthy* László nyitrai ügyvédjelöltet a pozsonyi ítélőtábla területére díjas joggyakornokká nevezte ki.

Magyar nemesség. A király *Miháics* György vezérőrnagynak és törvényes utódainak a magyar nemességet „Stolácsi” előnévvel díjmentesen adományozta. — *Miháics* vezérőrnagy régebben, alezredesi rangban Nyitrán állomásozott, kintüntetése ennél fogva nyitrai ismerőseit is kellemesen érinti. A kintüntetett vezérőrnagy a hadseregnek egyik legkiválóbb katonája, aki a boszniai okkupáció alatt is számos tanujelét adta fényes képességeinek.

Miháics György pályafutása a legszélesebb katonai karrierek közül való. Ormesterből küzdötte fel magát hősiessége révén az egykori kéményseprőlegény a legmagasabb katonai ranglétráig, a tábornokságig. Nem véletlen, hogy a király, a legfőbb hadúr most a magyar nemességet „stolácsi” előnévvel adományozta *Miháics* vezérőrnagynak. Katonatisárai már régóta ezen a néven tisztelik a hős tábornokot, aki egykor esatak üzében érdemelte ki a „stolácsi hős” nevet.

1878-ban, a boszniai okkupáció idején történt, hogy Stolácsi várában teljesen körülvárva várta sorsát a várvédők közös csapat. Nem lehetett jelentést küldeni. A vár eleste már csak órák kérdése volt. Ekkor állt elő *Miháics*. A vakmerő ember átvágta magát az ellenség. Estére meg is hozta a felszabadító csapatokat.

Uj közigazgatási bíró. A király dr. *Brandisz* Pál pozsonyi ítélőtáblai bírót a közigazgatási bíróságához ítélő bírónak nevezte ki.

Az esztergomi főegyházmegyeiből. *Brühl* József prelátnak-kanonok s főszékes-egyházi plebános folyó hó 22-én több heti tartózkodásra a Rajna-vidékre utazott. — *Bucsek* Mátyás temetvényi adminisztrátor ugyanott plebánossá neveztetet ki.

Odescalchi Artur herceg jubileuma. Negyven év óta fejt ki a történet-tudomány terén irodalmi értékkel bíró tevékenységét *Odescalchi* Artur herceg, barsvármegyei birtokos, aki valamikor Nyitra megye közéletében is szerepet játszott. A Magyar Történelmi Társulat a jubileum alkalmából küldöttségileg fogja üdvözölni az agg tudóst, aki még most is meg nem fogyatkozott szellemi erővel szenteli magát a történelmi, különösen a heraldikai tanulmányoknak. A társulat küldöttségét dr. *Csánky* Dezső orsz. főlevéltáros, dr. *Fejérfalvi* László múzeumi igazgató és dr. *Iványi* Béla levéltári fogalmazó fogják vezetni, akikhez Bars vármegye notabilitásai közül is sokan csatlakoznak. *Odescalchi* herceg jelenleg 80-ik életévében van.

Ritka vendégek Tótmegyeren. A „Tótmegyeri Népházak” ritka vendégei lesznek e hó 26-án délután 4 órakor. Ekkor érkezik u. i. oda az Egyesült Allamok 100 tagból álló hivatalos küldöttsége, mely most hazánkban tanulmányozza a gazdasági hitelviszonyokat és a földműves nép javára szolgáló altruista intézményeket. Tanulmányi utazási programjába egy falusi szövetkezet megtekintését is felvette. A „Hangya” és az „Országos Központi Hitelszövetkezet” ajánlására

tetés azért, hogy farkasszemert mert nézni a lassan, de biztosan győző csalafinta ellenség-gel. A szerencsétlenség ott kezdődik, mikor az embert a bor rosszabbnak mutatja be, mint amilyen a valóságban s szabadjára enged azokat a fékezetlen indulatokat, melyeket máskor féken tart az illem és a józan belátás.

Ez az utóbbi sajnálatos eset történt meg Szakoleán, a nagyvendéglő éttermében, ahol f. hó 8-án, csütörtökről péntekre virradó éjjelen nagy kellemetlenséget okozott az egyik asztaltársaságnak egy odatévedt fiatalember. Az új vendég helyet foglalt az asztalnál s a társaság tagjaira mondott borsos megjegyzéseivel rövid idő alatt maga ellen hangolta az egész társaságot. A sajnálatos jelenetnek folytatása volt az utána is, ahol a társaság hazatérő tagjai újra szembekerültek az eltávolított vendéggel.

Az eset kínos feltűnést keltett az összes szakolcai tisztviselők körében s jelenleg élénk szóbeszéd tárgya. Nem akarunk végleg pálcát törni az illető szerencsétlen ember fölött, aki elvégre is — a jelenvolt állítása szerint — olyan állapotban követte el tettét, amely állapotot még a törvénykönyv is (Sajnos a mi törvénykönyvünk, mert pl. az angol büntető jog a borközi állapotot súlyosbító körülménynek tekinti. — Szerk.) mentő körülménynek ismer el s amelyben az ember cselekedetei korántsem mérlegelhetők oly mértékkel, mint egyéb tettei s meg vagyunk győződve, hogy a történt jelenet alapos magabizálást fog eredményezni, mert lehetetlen, hogy komoly, férfikorban lévő, családos ember, akinek már ismételt volt alkalma saját természetének minőségéről ily kellemetlenségek árán meggyőződni, ismételtlen is hasonló jelenetek rögtönzésére ragadtassa magát. S ha tényleg így lesz, reméljük, hogy azok részéről is, akiknek feladata volna az ügy felett illetékes bírálatot mondani, meglessz a méltánylás a jövőben beálló változással szemben. Ertesülésünk szerint különben az illető másnap felkereste a sértetteket s bocsánatot kért tőlük.

Halálozás. Özv. Egrý Péterné úrnő f. hó 21-én életének 75-ik évében Nyitrán elhunyt. A boldogultban dr. *Fratrius* Kálmán kórházi orvos anyósát gyászolja. — Nyugodjék békében.

A verbói polgári a Budapesti Hirlapban. Verbórol írják lapunknak: A „Budapesti Hirlap” 117. számában „A verbói főbbi iskolája” c. cikk jelent meg. Minthogy a cikk sok olyat tartalmaz, ami egyrészt nem felel meg a valóságnak, vagy legalább is ferde világitást vet a való tényekre, kénytelen vagyok rá néhány észrevételt tenni.

A cikk reklámnak beválik s úgy látszik a cikkíró nem is akart mást elérni, mint a kultuszminiszter úr figyelmét a verbói izraelita polg. iskolára irányítani, másrészt pedig elérni azt, hogy egy esetleges országos gyűjtés is hozzon valamit a konyhára. Reklám módjára teszi ezt mások rovására, midőn a környékbeli tanítószágról azt állítja, hogy „a környékbeli tanítók nem szívesen veszik, ha valamelyik növendékük ebbe az iskolába készül, sőt mindenképen lebeszéli a szülőket. Ennek oka az, hogy sok gyerek a kezük alól úgy állított be, hogy egy szót sem tudott magyarul”. Néhány sorral lejjebb azt írja: „Említik, hogy vannak Verbón tót eselédleányok, akik egészen jól tudtak magyarul, amikor a faluról szolgálatba álltak s a magyar szót a falujukbeli iskolában sajátították el”. Hol itt a logika? A környékbeli tanítószágról legalább is oly eredményt ért

el, mint a nemzeti művelődésen fáradozó verbói izr. iskola tantestülete. Igaz, hogy működésükből nem csinálnak reklámot, hanem szerényen és önzetlenül fáradoznak.

A magyarságról azt írja: „Manapság jóformán csak a német ajkú ortodox zsidóság képviseli és terjeszti a magyar műveltséget”. Erre nagyon illik az a közmondás: Adtál Uram esőt, de nincs köszönet benne.

„A zsidók valószínűleg egyidejűleg jelentek meg a honfoglaló magyarokkal”. Tudunkkal a honfoglaló magyarok valamivel előbb jelentek meg Pannónia földjén.

„A nyitrai püspökség emberemlékezet óta mindenütt zsidóknak adta a regále jogot”. — Ha más nem vállalkozott a bérletre, természetesen, hogy nekik adta ki a jogot.

„Osztrón 200 esztendő óta ugyanazon családé (t. i. zsidó családé) a regále jog”. — Osztró községben egész a mai napig egyetlen egy zsidó sincs.

A verbói főtér közepén felállított szoborról a cikk azt mondja, hogy „A szobor a zsidók jótékonyágából állítottatott föl”. Ez az állítása is olyan, mint a honfoglaló verbói magyarokról szóló. — Így íródnak a „tanügyi” cikkek, ha íróik tollát a reklám vezeti.

Tudósító.

Záróünnepély. A nyitrai róm. kath. főgimnázium „Dugonics” önképzőköre az intézeti tornacsarnokban folyó évi május hó 31-ik napján záróünnepélyt rendez. Az ünnepély kezdete d. u. 5 óra. Műsor: 1. Honfi dal. Előadja az énekkar. 2. Titkári beszámoló. Mondja Bokross Elemér VIII. o. t. 3. Rieding Oszkár: II. Concertino. Előadja hegedűn Simonffy Zoltán III. o. t., zongorán kíséri Kalix Jenő IV. o. t. 4. Az önképzőköri alelnök bucsúbeszéde; mondja Tóth László VIII. o. t. 5. Egyveleg. Előadja az énekkar. 6. A munkácsi rab; írta Jókai Mór. Szavalja Weiss Marcel VII. o. t. 7. Az igazgató kiosztja az önképzőköri pályadíjakat. S. Bucsú az iskolától. Előadja az énekkar. 9. Egy lírai költő keservei. Monolog Németh Jenőtől. Előadja Syllaba Béla VIII. o. t. 10. Linka: Rákóczi emlék. Előadja a zenekar.

Ifjusági előadás. A németprónai r. kath. ifjusági egyesület 1913. évi május hó 24-én saját egyesületi helyiségében dr. *Lányi* József felszentelt püspök úr tiszteletére színi előadást rendezett. Ez alkalommal színe került: Inkognito. Bohózat 3 felvonásban. Irta: Ney Károly. Az előadás fényes sikerrel folyt le.

A pogrányi bíró — törököt fogott. Mulatságos históriába keveredett mult szombat Pográny község érdemes bírája, Czilling László. Egy közhonvéd, ki egy tiszttel a lovaszhoz van beosztva, megszemélt a gyakorlótéren. Csapatát messzire elkerülve, Pográny község közelében egy forrás úde vizével oltogatta szomját. Oldalfegyvere nem lévén ez szegyet ütött bíró uram fejébe. Szőkevénynek nézte. Nyomban figyelmessé tette rá a kisbíró azzal a meghagyással, hogy fogja el és kísérelje be Nyitrára ezredéhez. A kisbíró eleget téve a felhívásnak, a honvéd mellé szegődött és lépten-nyomon követte. Beszédbe is elegedett volna vele, ha a derék vitéz bírta volna a magyar nyelvet, de tót volt a legény,

egy kukkot sem beszélt magyarul. A szegény kisbíró is azon a nézetben volt, hogy szőkevény nyelven van dolga. Ugy vigyázott rá, mint a szemefényére. Végre Nyitrára érték. Az Ott-féle vendéglő mellett azonban a honvéd elvált utitársától és a szomszédos Szabó Imre-féle házba tért be. Hiába tiltakozott ellene a kisbíró, nem tágitott. Ugymond nem ér rá koresmába menni, a lovakat kell ellátnia abrakkkal, vízzel. Persze a község hivatalos közegének nem volt inyére a dolog. Elment a városházára, hol előadta, hogy katonaszőkevényt fogott, de az ipse útközben betért a koresmába. Rendőrt kért maga mellé, hogy másodmagával mőresre tanítsa a szőkevényt, a ki nem respektálja a bírói intézkedést és torka szárazságát a koresmában oltogatja. Az ügyelest egy rendőrt bocsátott a kisbíró rendelkezésére, ki azonban nagyot nézett, midőn a kisbíró kimagyarázta, hogy nem Otthoz tért be embere, hanem a szomszédos házba. Betértek a házba, ott meg a kisbírórt érte meglepetés. A szőkevény erősen esutakolta a lovakat és oly nyugodtan végezte munkáját, mintha misem történt volna. A rendőr tisztában volt vele, hogy tévedés van a dologban és felvilágosította a kisbírórt, hogy a pogrányi öregbíró nem szőkevényt, hanem törököt fogott az oldalfegyver nélküli honvédben. Most az egész község mulat a pogrányi bíró kalandján.

F. M. K. E. ünnepély a zabori iskolában. A zabori állami el. népiskolában f. hó 31-én azaz szombaton és június hó 1-én azaz vasárnapon F. M. K. E. javára színi előadás tartatik, a melyre a nagyra becsült közönség figyelmét felhívja és pártfogását kéri Stepanóy Miklós az iskola vezető tanítója.

Felolvasó előadás. A gróf Teleki Sándorné és Lukács György elnökelete alatt a Magyarországi Nőegyesületek Országos Szövetségének támogatásával folyó évi június hó 15—20-án Budapesten rendezendő VII-ik nő választójogi világkongresszus ismertető előkészítése céljából Érsekújvárott a városi főgimnázium tornatermében május 25-én vasárnap d. u. 3 órakor *Glücklich* Vilma és dr. *Rácz* Miksa a kongresszusi bizottság jegyzője felolvasó előadást fognak tartani. Belépő jegy személyenként 1 kor. Jegyek előre is válthatók Kurzweil Gáspár főtözsédjében.

Iskolai ünnepély. A nagytapolesányi áll. polg. iskola tantestülete f. évi május hó 25-én jótékonyéleu iskolai ünnepélyt rendez. Műsor: 1. Prológ. Előadja: Rosenbergszándor IV. o. t. 2. Szép Ilonka. Melodráma élőképekkel. Szavalja: Glasel Ida IV. o. t. Az élőképek szereplői: Halaktovics Ilona IV. o. t., Zártl Lajos IV. o. t., Fleischer Márk IV. o. t. 3. Weber: Felhívás tánora. Zongorán előadja: Rauss Ilona II. o. t. 4. Stojanovits-Petőfi: János vitéz, daljáték számos szereplővel.

Üdülő helyek a Székelyföldön. A marosvásárhelyi „Székely Társaság” a Székelyföld 23 egészséges, pormentes, kitünő levegővel és vízzel bíró helyén — legtöbb híres gyógyfürdők közelében — nyári üdülő telepeket szervezett, melyeken tanítók és szegényebb sorsú tisztviselők olesón juthatnak lakáshoz és ellátáshoz. Az ezekről szóló tájékoztatást bárkinek díjtalanul küldi meg Szentgyörgyi Dénes a társaság titkára, Marosvásárhelyt.

BUTOROK

legolcsóbban óriási választékban csak:

Háló-, ebédlő-, uriszoba és vendégszoba mindennemű styl- és minőségben van raktáron. Száraz anyagból, kitünő iparosok által készített mahagoni-, palisander-, köris-, cseresznye-, dió-, tölgy- és szilfából művésziesen kiállított, divatos legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig kaphatók. — Saját, jól berendezett kárpitos- és díszítési munkák izlésesen előállíthatnak.

BUTORAIM

Vajda J. megnagyobbított butorraktárában kaphatók, Nyitra, Pár-utca 22. szám alatt.

Az idegesség áldozata. Sz. nyitrai kezelőhadnagy az utóbbi időben az idegbaj oly hevesen mutatkozott, hogy hozzátartozói kénytelenek voltak őt a fővárosi csapatkórházban elhelyezni, ahol megfigyelés alatt áll.

Vasuti előmunkálati engedély. A kereskedelmi miniszter Hasenauer Agoston budapesti mérnöknek a tornócz-nyitraudvarnoki h. é. vasut megépítésére vonatkozó engedélyét egy évre meghosszabbította.

Harc a tüdővész ellen. A trencsé vármegyei tüdővész ellen védekező egyesület f. hó 7-én választmányi ülést tartott dr. Pattantyus A. Márton ügyv. alelnök elnöklété alatt. Az elnök kegyetlen szavakkal elparentálta néhai Baross Jusztin egyesületi elnököt, majd bemutatta a belügyminiszter leiratát, mellyel az egyesület által Trencsénben, Zsolnán és Bánban felállítandó tüdőbetegeket gondozó intézetek (dispensairek) céljaira 13.000 kor. évi segélyt, azonkívül a 3 dispensaire berendezési költségeire egyszer s mindenkorra 6000 koronát engedélyezett. A dispensairekben — külföldön már kitűnően bevált mintára — bejáró tüdő betegek orvosi kezelésben, segélyben fognak részesülni, azonkívül a dispensaire vezető orvosai ellenőrzik a betegek életmódját és életviszonyait. Trencsénben dr. Ambró Zoltán, városi tisztviselő orvost, Bánban dr. Freund Miksa, járási orvost bízta meg az egyesület a dispensairek fáradságos, nagy emberszeretetet kívánó vezetésével. A trencséni dispensaire körülbelül 11.000 kor. költséggel a város által adományozott telken, a régi, vágpartí promenade helyén fog épülni. Rudnay István, várm. alispán kilátásba helyezte, hogy a dispensairek építési költségeit a vármegye előlegezni fogja.

Pénzintézetek fuziója. A Verebelyi Takarékpénztár Rt. részvényeinek nagyobb részét bíró Privigyey Takarékpénztár és Lévai Takarékpénztár elhatározták, hogy a verebelyi takarékpénztár fusióba lépjen az aranyosmaróti takarékpénztárral. A nevezett pénzintézetek közt ez irányban már régebb idő óta huzódó tárgyalások a múlt héten végleges eredményre vezettek és az egyesülésnek törvényes lebonyolítása is rövid időn belül meg fog történni.

Hidvégi Ernő bukása. Hidvégi Ernő staggione igazgató négy héttel ezelőtt érkezett Verebelyre. Egy heti tartózkodás után társulatát faképnél hagyva, feleségével ismeretlen helyre távozott. A társulat a legnagyobb nyomorban, két kinos hetet töltött Verebelyen. Próbáltak még két előadást az igazgató nélkül, de a közönség elmaradt, így hát nem is játszottak többet. A színészek valósággal éheztek. Végre névtelen feljelentés folytán Verebelyre érkezett Mészáros, az Országos Színészegyesület iroda igazgatója, kifizette a felhalmozott adósságokat, utiköltséggel és pénzzel látta el a szegény embereket. Pünkösdi vasárnapján reggel vonult el a társulat Verebelyről. Hidvégi színigazgató engedélyét bevonják.

Villamosági részvénytársaság Vágsellyén. A Vág vízének kihasználásával villamos telepet akarnak létesíteni Vágsellyén s e célra 120.000 korona alaptőkével részvénytársaság van alakulóban.

Megbokrosodott lovak. Kovácsik Pál utlakos lovai e hó 16-án Nyitrán a honvédlaktanya előtt megbokrosodtak és neki szaladtak a laktanya előtti díszkert sodronykerítésének és azt alaposan megrongálták. A kinstár most kártérítést követel a gazdától.

A mulatság vége. Nagy dárídót csoport három nyitrai kőmíves legény e hó 18-án a molnosi Eichler-féle vendéglőben. A jóbarátok azonban az elfogyasztott ital hatása alatt valami fölött összevesztek. Hazamenet a szántóföldeken az egyik kissé előrehaladt és amint

két társa elhaladt mellette, elővette forgópisztolyát és egy lövést irányított rájuk. A golyó a célba vett emberek egyikének a kalapjába furdott. A rendőrök a lövöldöző kőmíveslegényt a Páruteán elfogták és a gyilkoló számszámot elvették tőle. Az ügy a bíróság előtt nyer végleges elintéztést.

Elgázolás. Bús Vilmos vicsáppapáthii tejeslegény Nyitrán a Vám-utca sarkán vigyázatlan hajtás következtében szekerével elgázolta Kollár Nedardné darázi asszonyt. Szerencsére az asszony csak könnyebb sérüléseket szenvedett. A vigyázatlan kocsis ellen megindították az eljárást.

Tolvaj cigányok. Sztarovic János, lukamajori lakos, Gosztonyi Gyula igazkocsisa e hó 23-án a nyitrai keményítőgyár mögötti dűlőben bükkönnyt vetett a szántóföldbe. A bükkönnyt zsákokban az országút közelében lévő földre rakta le szekeréről. Arra haladt egy cigánykaraván s míg ő a szántóföld távolabb eső részén foglalatostkodott, a cigányok egy zsák bükkönnyt elemeltek. Egy rendőr figyelmessé lett téve a lopásra, a cigánykaravánt üldözőbe vette. De a négy szekéren haladó cigányok közül csak Danics Jánost három fiával sikerült elesipnie. A cigányokat bekísérte a városházára, szekerüket pedig megmozdította. A bükkönny azonban nem került meg. A tovarobogó szekerek egyikén elszállították a cigányok.

Megdühödött tehén. Moesonokon folyó hó 19-én súlyos baleset érte Szuchi Ferencét, a községi pásztor feleségét. Midőn ugyanis a tehéncsordát a legelőre hajtotta, neki támadt egy megdühödött tehén, szarvaival megöklelte földre dobta és megtaposta, súlyos sebeket ejtve az asszonyon, akinek álkapását is összezúzta. A megdühödött állat ezen kívül egy leányt is könnyebben megsebesített. Az asszonyt veszedelmes helyzetéből egy arra menő ember szabadította ki, aki a tehenet szarvainál fogva a földhöz vágta és megfékezte. A nagy sérüléseket szenvedett asszonyt a nyitrai kórházba szállították.

Közgazdaság.

Háziállataink csontlágylása. Falcaszámra hullottak el múlt évben a malacok csontlágylásban. Ez a betegség, amely úgy jön létre, hogy a takarmányul felhasznált növényekben nem lévén elegendő foszforsavas méz, az állati szervezet előszedi a csontokban már lerakódott foszforsavas meszet, hogy azt táplálkozására felhasználja és így a csontok ellágyulnak, megbetegednek. Védekeznek úgy, hogy az iszapolt krétát, vagy mesterséges foszforsavas meszet etetnek velük, de ez nem pótolhatja a takarmányokból esetleg hiányzó foszforsavas meszet, ellenben a takarmányban lévő foszforsavas méz sokkalta könnyebben emészthető. Epen ezért újabb időben igen nagy súlyt helyeznek arra, hogy a rétek és legelők műtrágyázásának foszforsav és méz tartalmát műtrágyákkal emeljék, mert azt tapasztalták, hogy a foszforsavas mézben gazdag talajon olyan takarmány terem, amelynek foszforsav és méz tartalma nagy. Ezirányban Németországban végzett kísérletek bizonyítják, hogy a szuperfoszfáttal megrágyázott rétről lekerülő szénában 60-80 százalékkal emelkedett annak foszforsavas méz tartalma. A rétek műtrágyázása tehát nem csupán a széna mennyiségét fokozza, hanem minőségére is rendkívül kedvező befolyással van, mert az ilyen rétekről nyert széna ásványi anyagokban gazdagabb lesz, az abból táplálkozó állatok egészségesebbek, gyorsabban fejlődnek. Arról persze nem is beszélünk, hogy a takarmányból a műtrágyázás következtében bőven terem s nem kell az állatot koplaltatni.

8300. és 8304/913. p. szám.

Hirdetmény.

A nyitrai kir. törvényszék néhai Keviczky Lajos volt nagytapolcsányi kir. közjegyző óvadékanak feloldása tárgyában az eljárást az 1874. XXXV. t.-c. 93. és köv. §-ai értelmében folyamatba tévén, minthogy az óvadék feloldásához úgy a kir. közjegyzői kamara mint a kir. ügyészség hozzájárult, az idézett törvény 44. §-a értelmében a kir. törvényszék hirdetményileg felszólítja mindazokat, akik néhai Keviczky Lajos volt nagytapolcsányi kir. közjegyző biztosítékára az 1874. XXXV. t.-c. 173. §-ánál fogva törvényes zálogjoggal bírnak, hogy követeléseiket három hó alatt jelentsék be, mert különben azok tekintetbe vétele nélkül fog a biztosíték kiadása illetve az ennek erejéig bekebelezett zálogjog törlése iránt intézkedni.

Nyitra, 1913. évi május hó 6. napján. Kir. törvényszék mint polgári bíróság.
Kiadta: Névery sk. kir. ítélőtáblai bíró.
Dr. Szmertnik sk. kir. tszéki bíró.

A kiadmány hitelűl:

Kirchner
kezelő.

89 2-3

**Megérkeztek:
világos Raffia, angol Kékkő**

- Friss ásvány vizek
- Friss gyógyvizek
- Friss szalámi
- Friss teavaj
- Friss liptói juhturó
- Friss ementáli sajt
- Kerti és virágmagvak
- Friss salátaolaj
- Friss uborka fűszeres
- Friss borecet izletes

Magy. kir. központi mintapince borai:

- 1 üveg tokaji asszú K 5.—
- 1 " tokaji asszú " 4.—
- 1 " tokaji asszú " 2.—
- 1 " Görög asszú " 2.40
- 1 " Kulacs bor " 1.80
- 1 " egri vörös " 2.40
- 1 " Mésesi vörös " 2.—
- 1 " Ermelléki vörös " 1.60
- 1 " Ermelléki fehér " 1.50
- 1 " Kisbéri fehér " 1.50

Finom zaborhegyi üveg borok:

- 1 nagy üveg Zabori asztali K 1.—
- 1 " " Zaborgyöngye " 1.30
- 1 " " Zabori rizling " 1.30
- 1 " " Burgundi vörös " 1.40

Üres saját palackokat 10 fill. visszaveszek.

**Pécs Ede
kereskedő és szálló birtokos
Nyitrán.**

92. 2-52.

**SULGÁN ANDRÁS
nagy cipőraktára
Nyitra Vármegye-utca.**

Ajánlja úri-, női- és gyermek-cipőit többféle minőségben mérsékelt áron.
Nagy választék.

Pontos és gyors kiszolgálás!!

Igen fontos! **ETERNIT-lap csak akkor valódi, ha minden „ETERNIT“ szóval van megjelölve.** **Igen fontos!**
Sziveskedjék mindig HATSCHEK-féle „ETERNIT“-palát kérni.
Telefon 66. sz. 53 10-13 **Vezérképviselőt és főraktár:** Telefon 66. sz.
Linkenberg József, vas- és építőanyag-kereskedőnél Nyitrán.

Igen tisztelt Nagysád!

Van szerencsém becses tudomására hozni, hogy a mostani bécsi bevásárlás alkalmával sikerült nekem különféle minőségben és dús választékban és legutolsó parisi divatnak megfelelő

női kalap raktárt

nagyon mérsékelt áron megszerzni. :: Szives pártfogását kérve

Spanyár A.

Telegdy-utca 4. sz.

75 6-0

PÉTERFALVI PAPIRGYÁR
OCEAN G.S.B.

LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HAZAI
GYÁRTMÁNYŰ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK

KAPHATÓK MINDEN JOBB PAPIRKERESKEDÉSSEN

WEIGL ANTAL

PAPI- ÉS POLGÁRI RUHAKÉSZÍTŐ
NYITRÁN, MEGYEHÁZ-UTCA.

Ajánlja dús raktárát angol és hazai gyártású szövetekből és mindennemű

szőrmékből.

Készít úgy egyházi mint világi urak részére őszi és tavaszi

felöltőket,

téli és nyári idényre divatos

öltönyöket,

továbbá: reverendákat, cimadákat, biretumokat, mucetumokat, bundákat

stb. izlésesen, pontosan és a legjutányosabb áron.

Vidéki rendeléseket pontosan és a lehető leggyorsabban eszközöl.

18. 19-52.

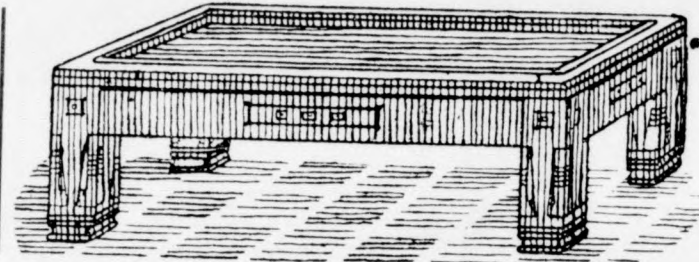
Hirdetések

a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” számára igen jutányos áron felvételnek Nyitrán, Huszár István úr könyv- és papírkereskedésében, — ugyanitt a lapra is elő lehet fizetni.

Aranyéremmel kitüntetve.

PÁLLÁN HENRIK UTÓDA STYASZNY JÓZSEF ELSŐ ERDÉLYI BILLARD-ASZTALOS-^oGYÁRA KOLOZSVÁR, DÁVID FERENC-UTCA 3. SZÁM

186. 24-52.

Elvállal: Kávéházak, körök, egyletek teljes berendezését. Új tekeasztal készitést minden stíben és bármely e szakmába vágó munkát. Saját készítésű jégsekereyekből állandó nagy raktár. :: Készit: Gummi-betéteket, behuzásokat, lyukvarrásokat, dobmandenel felvankosozást, dákó-javításokat stb. Billardgolyók állandóan raktáron vannak. Új; és átalakitott billard-asztaok állandóan raktáron tartok.

WALTHERR GIDA

katholikus cég, az arany érdemkereszt tulajd.

üvegfestészete

Telefon 70-01. Velencei és üveg mozaik intézete Telefon 70-01.

Budapest, VIII., Conti-utca 25.

Készít művészi kivitelű festett

TEPLOMABLAKOKAT

8. 21-52.

velencei és üveg mozaikot a leg-egyszerűbbtől a leggazdagabb kivitelig jutányos árak mellett.

1909. évben készült munkák:

Veszprémi székesegyház 32 ablak. — Hódsági templom Bács m. 15 nagy ablak. — Szigetvári templom 10 ablak. — Sátoraljujhely 8 nagy ablak. — Sárospataki főtemplom 12 nagy ablak. — Szabadkai, Pécsi, Bártfai és Kóhalmi Szent Ferenc-rendi templomokban 47 nagy ablak. — Budapesti örökimádási templom 4 nagy ablak és 28 kisebb szőnyeg ablak. — Továbbá a Tornyosi, Németprónai és Trencsényi templom festett ablakai.

Szines mintarajzokat díjmentesen küldök. :: Számos kitüntetés és elismerés a készített munkák után. Kivánatra költségemen a helyszinre utazom.

Telefonszám 144. STÖCKER JENŐ PUSKAMŰVES

Telefonszám 144. kir. törvényszéki hites fegyverszakértő
NYITRA, TÓTH VILMOS-UTCA 28. SZÁM.

Ajánlja a legmegbízhatóbb elsőrangú vadászfegyvereit. Képvisellete: a **Cogswell & Harrison London, Clabrough & Johnstone Birmingham, J. Springer's Erben** cs. kir. kamarai szállítók **Wien, J. B. Rongé**

Liège, Gustav Genschow & Co. Berlin világhírű gyártmányoknak.

Duplacsövű Lancaster vadászfegyver alsó kulccsal 34. — koronától, ugyanaz Toplever zárral (kakas közötti kulccsal) 42. — koronától feljebb. Browning serétes önműködő 5 lövetű fegyver cal. 12 és 16 öbben eredeti gyári áron 210. — korona. „Steyr”, „Browning”, „Clement”, „Pieper” automatikus 7 és 8 lövetű pisztolyok eredeti gyári árakban: cal. 6-35 m/45 k, 7-65 m/50 k, 9m/75 k. Revolverek 6 lövetű 5 k. Flobert fegyverek 14 kor.-tól, flobert pisztolyok 2,40 kor.-tól feljebb.

Azonkívül mindennemű fegyverek, vadászati és sportcikket, löszerek stb. nagy választékban. Fegyvereim általam pontosan vannak belöve, 2 évi jótállás minden fegyverért.

Töltött füstös és füstnélküli töltények minden öbnagyságban naponta frissen töltve. Kropatschek fegyver használt 8 lövetű cal. 11-24 korona.

Villany zseblámpák 2 kor. 40 fillértől, öngyújtók 1. — koronától feljebb nagy választékban kaphatók. 137 37-52